

SITUACIJŲ, ĮVYKUS PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO, TURĖJIMO SU SAVIMI AR PLATINIMO ATVEJAMS GIMNAZIJOJE, VALDYMO APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Situacijų, įvykus psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, turėjimo su savimi ar platinimo atvejams gimnazijoje, valdymo aprašas (toliau – Aprašas) nustato Varėnos r. Valkininkų gimnazijos (toliau – Gimnazija) veiksmus, įvykus psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, turėjimo su savimi ar platinimo atvejams Gimnazijoje, jos teritorijoje ar kitose vietose, kur vyksta ugdymo procesas: mokinių išvykų, renginių, ekskursijų metu, įskaitant pertraukas tarp pamokų (toliau – Gimnazijos teritorija).

2. Aprašo tikslas siekti kuo anksčiau nustatyti ir motyvuoti mokinius atsisakyti žalingų įpročių, laiku suteikti kompleksinę psichologinę, medicininę ar kitą pagalbą mokiniui ir šeimai, išvengti neigiamų medicininių, ekonominių, socialinių ir teisinių padarinių, susijusių su narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų neteisėtu vartojimu.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

ankstyvoji intervencija – psichologinės, socialinės pedagoginės pagalbos priemonės, taikomos mokiniams po to, kai nustatoma, kad jie vartoja psichiką veikiančias medžiagas, skirtos skatinti nevartoti šių medžiagų;

apsinuodijimas – patologinė organizmo būklė, kurią sukelia narkotinių, psichotropinių, kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimas;

apsvaigimas – psichikos būseną ar elgesio sutrikdymas, kuriuos sukelia pavartotos narkotinės, psichotropinės, kitos psichiką veikiančios medžiagos;

medicininė apžiūra – specialių žinių ir reikiamą kvalifikaciją turinčių visų rūšių asmens sveikatos priežiūros įstaigų asmens sveikatos priežiūros specialistų, kuriems Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka suteikta teisė atlikti medicininę apžiūrą, atliekami veiksmai, kuriais nustatoma, ar mokinys vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis;

narkotinės ir psichotropinės medžiagos – gamtinės ar sintetinės medžiagos, kurios įrašytos į narkotinių ir psichotropinių medžiagų sąrašus, patvirtintus sveikatos apsaugos ministro 2000 m. sausio 6 d. įsakymu Nr. 5 (Žin., 2000, Nr. 4-113);

psichiką veikiančios medžiagos – psichoaktyvios medžiagos, sukeliančios psichikos ir elgesio sutrikimus, kurie klasifikuojami pagal 10-osios redakcijos Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos problemų klasifikaciją (TLK-10), pradėtą naudoti vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 1996 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 542 (Žin., 2001, Nr. 50-1758);

sveikatos priežiūros paslaugos – mokinio sveikatos būklės vertinimas, psichikos ir elgesio sutrikimų diagnostika, gydymas ir slauga;

mokinio atstovai pagal įstatymą – tėvai, įtėviai, globėjai, rūpintojai.

II SKYRIUS

REAGAVIMAS Į PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO SITUACIJAS

4. Gimnazijos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Gimnazijos teritorijoje **vartoja psichoaktyvias medžiagas ir/ar yra apsvaigęs nuo jų:**

4.1. kuo skubiau informuoja Gimnazijos direktoriaus pavaduotoją ugdymui, kuris yra atsakingas už prevencinę veiklą gimnazijoje, jam nesant – Gimnazijos direktorių;

4.2. nedelsdami informuoja apie tai visuomenės sveikatos specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą Gimnazijoje, jo darbo metu.

4.3. Gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui:

4.3.1. žodžiu skubiai informuoja mokinio atstovus pagal įstatymą;

4.3.2. apie įtarimą, kad mokinys galimai vartoja psichoaktyvias medžiagas, yra apsvaigęs nuo jų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą;

4.3.3. apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, kuriuose galima nustatyti, ar mokinys vartoja psichoaktyvias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, apsinuodijęs jomis ir paskirti tikslingą gydymą;

4.3.4. apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą; apie šias institucijas informuojamas ir mokinys;

4.4. kviečia mokinio atstovus pagal įstatymą nedelsiant atvykti į Gimnaziją pokalbiui ir pasiimti iš Gimnazijos mokinį, jei jis yra apsvaigęs nuo psichoaktyviųjų medžiagų;

4.5. organizuoja tolesnę pagalbą mokiniui, jo atstovams bei visai Gimnazijos bendruomenei.

5. Gimnazijos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Gimnazijos teritorijoje yra **apsinuodijęs psichoaktyviosiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus:**

5.1. nedelsdami informuoja apie tai Gimnazijos direktoriaus pavaduotoją ugdymui, atsakingą už prevencinę veiklą Gimnazijoje (jam nesant – Gimnazijos direktorių) bei visuomenės sveikatos specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą Gimnazijoje, jo darbo metu;

5.2. nedelsiant mokiniui teikiama pirmoji pagalba, pagalbą teikia visuomenės sveikatos priežiūros specialistas; jam nesant – bet kuris Gimnazijos pedagoginis darbuotojas;

5.3. nedelsdami organizuoja mokinio pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kai reikia skubios medicininės pagalbos – kviečia greitąją medicinos pagalbą.

6. Gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui:

6.1. telefono pokalbiu skubiai apie situaciją informuoja mokinio atstovus pagal įstatymą;

6.2. mokinį vežant į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, paskiria lydintį gimnazijos darbuotoją (socialinį pedagogą ar kt.), kuris lieka su nukentėjusiuoju, kol atvyks informuoti telefonu mokinio atstovai pagal įstatymą arba jų įgaliotas asmuo;

6.3. nedelsiant informuoja apie įtariamą mokinio apsinuodijimą psichiką veikiančiomis medžiagomis teritorinės policijos įstaigą ir (ar) Vaiko teisių apsaugos skyrių pagal mokinio gyvenamąją vietą;

6.4. organizuoja tolesnę pagalbą mokiniui ir jo atstovams bei visai Gimnazijos bendruomenei.

III SKYRIUS

REAGAVIMAS Į PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ TURĖJIMO SU SAVIMI AR PLATINIMO SITUACIJOS

7. Gimnazijos darbuotojai, įtarę, kad mokinys Gimnazijos teritorijoje ar kitoje vietoje ugdymo proceso metu, edukacinėse išvykose, turistiniuose žygiuose ir pan. turi su savimi draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų ar galimai platina jas:

7.1. paima turimas draudžiamas psichoaktyvias medžiagas ir/ar įrenginius joms vartoti ir perduoda Gimnazijos direktoriaus pavaduotojui, jam nesant – Gimnazijos direktoriui;

7.2. surašomas laisvos formos aktas, kurį pasirašo pavaduotojas ugdymui ar direktorius ir darbuotojas, paėmęs draudžiamas medžiagas ir/ar įrenginius;

7.3. paimti daiktai ir medžiagos perduodami teritoriniam policijos skyriui;

7.4. Gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui ar direktorius nedelsdamas informuoja mokinio tėvus apie įvykį.

8. Kilus pagrįstiems įtarimams, jog mokinys gali turėti draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų:

8.1. Gimnazijos darbuotojas nedelsdamas apie tai informuoja Gimnazijos socialinį pedagogą ir direktoriaus pavaduotoją ugdymui;

8.2. Gimnazijos direktoriaus pavaduotojas ugdymui ir/ar socialinis pedagogas turi teisę prašyti mokinio parodyti jo asmeninius daiktus, tačiau jie negali būti tikrinami negavus mokinio sutikimo ir/ar jam nedalyvaujant;

8.3. jeigu mokinys sutinka parodyti asmeninius daiktus, parodymo metu turi dalyvauti mažiausiai du Gimnazijos darbuotojai, vienas iš jų – socialinis pedagogas, kitas – direktoriaus pavaduotojas ugdymui, jam nesant – kitas gimnazijos darbuotojas;

8.4. paaiškėjęs, kad mokinys turi psichiką veikiančių medžiagų, apie tai nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) arba bent vienas iš jų ir teritorinė policijos įstaiga;

8.5. jei mokinys nesutinka parodyti daiktų, apie įtarimus dėl draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų turėjimo nedelsiant informuojami mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) ir jie kviečiami atvykti į Gimnaziją; jiems nesutikus atvykti ir (ar) neatvykus nustatytu laiku, apie įtarimus dėl draudžiamų psichoaktyviųjų medžiagų turėjimo nedelsiant informuojama teritorinė policijos įstaiga; kol atvyks dėl mokinio daiktų patikrinimo iškviešti asmenys, mokinys turi būti prižiūrimas socialinio pedagogo ir Gimnazijos direktoriaus pavaduotojo ugdymui.

IV SKYRIUS

TOLESNĖS PAGALBOS MOKINIUI IR JO ŠEIMAI BEI GIMNAZIJOS BENDRUOMENEI TEIKIMAS, ĮVYKUS SITUACIJOMS, SUSIJUSIOMS SU APSVAIGIMU AR APSINUODIJIMU NUO PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ

9. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas informuoja mokinį bei jo atstovus pagal įstatymą apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, taip pat apie institucijas, įstaigas bei organizacijas, kurios teikia psichologines konsultacijas, nurodant šių įstaigų adresus, telefonus, jų teikiamas paslaugas.

10. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija:

10.1. aptaria mokinio elgesį kartu su mokinio atstovais Vaiko gerovės komisijos posėdyje numato tolimesnius mokinio elgesio korekcijos veiksmus;

10.2. konsultuoja visus Gimnazijos bendruomenės narius individualiai ar grupėmis, rengia pokalbius su mokiniais, teikia jiems rekomendacijas;

10.3. skatina mokinio tėvus daugiau dėmesio skirti savo vaikams, pažinti jų poreikius, vaiko raidos ypatumus, formuoti sveiką gyvenseną šeimoje, stiprinti vaikų fizinę ir psichinę sveikatą.

11. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, rengia pokalbį klasėse ir Gimnazijos darbuotojams apie tai, kas įvyko. Akcentuojama, jog reikia laikytis nežeminančio, nesmerkiančio požiūrio į psichoaktyvias medžiagas vartojusį asmenį, jog jam grįžus į Gimnaziją būtų užtikrintas kuo sklandesnis įsitraukimas į Gimnazijos gyvenimą.

12. Visi Gimnazijos darbuotojai turi laikytis konfidencialumo. Informacija, reikalinga mokinio problemai spręsti, yra nevieša ir turi būti prieinama tik tiems asmenimis, kurie tiesiogiai susiję su problemos sprendimu.

13. Visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, vykdamas sveikatos priežiūrą Gimnazijoje, esant pagrįstiems įtarimams ar faktams, kad mokinys ne kartą vartojo psichoaktyvias medžiagas, informuoja jo tėvus (globėjus, rūpintojus) apie galimybę dalyvauti Ankstyvosios intervencijos programoje, inicijuoja susitarimus su tėvais ir vaiku, kad jie kreiptųsi į programą organizuojančias ir vykdančias įstaigas savarankiškai.

14. Atsisakius dalyvauti ankstyvosios intervencijos programoje, organizuojamas Vaiko gerovės komisijos posėdis, kuriame priimamas sprendimas dėl kreipimosi į tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl minimalios priežiūros skyrimo. Jei tėvai piktybiškai atsisako dalyvauti mokinio Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose, informuojamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių.

V SKYRIUS

GIMNAZIJS BENDRUOMENĖS INFORMAVIMAS SIEKIANT PREVENCIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMO

15. Informacija apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją skelbiama Gimnazijos stenduose, internetinėje svetainėje, elektroniniame dienyne.

16. Skelbiama Gimnazijoje ir mokinių tėvai supažindinami su informacija, kur galima kreiptis pagalbos, jeigu vaikas vartoja psichoaktyvias medžiagas.

17. Socialinė pedagogė Gimnazijoje esančius stendus nuolat papildo aktualia informacija ir atsiradusiomis galimybėmis mokytis, leisti laisvalaikį – savanorystės galimybėmis, popamokine veikla ir pan.

18. Viešinamos aktualios interneto svetainės: psichikos sveikatos svetainė www.pagalbasau.lt, svetainė metantiems rūkyti www.nerukysiu.lt, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento interneto svetainė www.ntakd.lt ir kt.

19. Gimnazijos bendruomenės narių informavimas vykdomas veiksmingai ir etiškai, vengiant triukšmingo aktyvizmo.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Medicininė apžiūra atliekama ir kitos reikiamos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigose Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

21. Asmens sveikatos priežiūros specialistai, nustatę, kad mokinys vartoja narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, informuoja

mokinį ir jo atstovus apie tai ir apie institucijas, įstaigas, organizacijas, teikiančias atitinkamą medicininę, psichologinę, socialinę, teisinę pagalbą.

22. Informacija apie mokinius, vartojančius narkotines, psichotropines, kitas psichiką veikiančias medžiagas, arba mokinius, turinčius priklausomybę nuo šių medžiagų, turi būti disponuojama tiek, kiek reikalinga mokinio teisei būti sveikam užtikrinti, tačiau nepažeidžiant teisės į privatų gyvenimą, asmens neliečiamybę, todėl ši informacija gali būti teikiama tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

23. Aprašas skelbiamas Gimnazijos internetinėje svetainėje.
